

SVOBODNA SLOVENIJA

ARO (LETO) XXI (15)

No. (št.) 21

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

24. maja (mayo) 1962

Ob 45-letnici Majske deklaracije

V vsakem narodu so največji in najlepši tisti narodni prazniki, ki se nanašajo na boje za njihovo osvoboditev. Vsi narodi, ki ljubijo svobodo, se jih spominjajo iz leta v leto, z njimi pa tudi mož, ki so bili nosilci osvobodilnega boja.

Tudi Slovenci smo narod, ki ljubimo svobodo. Morda nam je še dražja kot drugim narodom, ker smo jo po dolgih letih zatiranja mogli dobiti šele leta 1918, t. j. pred 44 leti, uživati pa smo jo mogli nato zopet samo 23 let, kajti že leta 1941 smo jo izgubili najprej pod tujimi okupatorji, leta 1945 pa pod domačimi komunisti, ko so s pomočjo naivnih zahodnih zaveznikov vzpostavili svojo diktaturo nad slovenskim narodom. Nasilni in protiljudski komunistični režim še danes ne dovoljuje Slovincem v domovni niti najosnovnejših človeških pravic in svobod.

Zato se tudi svobodoljubni Slovenci znova in znova spominjajo vseh važnih dogodkov iz svoje narodne in politične zgodovine, ki so v zvezi z osvoboditvijo slovenskega naroda izpod avstro-ogrske monarhije in njihovega vstopa v skupno državno skupnost s Hrvati in Srbi. Ustavljajo se ob prvem odločnem kriku po pravičnejšem postopanju z njimi leta 1848 in zahtevi po zedinjenju Slovincem iz vseh avstrijskih vojvodin v Zedinjeno Slovenijo, in to predajajo nato slovenski rodovi eden drugemu kot sveto slovensko izročilo. Spremljajo dalje vsa rodoljubna prizadevanja slovenskih mož — cerkvenih dostojanstvenikov in svetnih veljakov — preko mogočnih slovenskih taborov v sedanje stoletje, ko je zlasti v letih pred prvo svetovno vojno zatiranje Slovincem, pa tudi ostalih slovenskih narodov v Avstro-Ogrski doseglo vrhunec. Preganja nje Slovincem je bilo v tedanjih letih tako načrtno, da slovenski razumnik ni mogel dobiti zaposlitve med svojim narodom, ampak je moral iti službovat v nemške kraje. Ves avstrijsko-nemški državni aparat se je vpregel v službo raznarodovanja Slovincem. Ogromna finančna sredstva pomemčevalnih avstrijsko-nemških šolskih ustanov v Študijah in Schulvereina so bila namenjena za pomemčevanje slovenske mladine. Tedaj so po čisto slovenskih krajih in trgih začele nastajati nemške ljudske in meščanske šole ter „nemški domovi“. Z neumljeno krutostjo so avstr. Nemci grabili in segali po tistih slovenskih domačijah, ki so začle v gospodarske težave in nanje naseljevali protestante celo iz Reicha. „Los von Rom“ je bila nato njihova kampanja po slovenskih mestih in trgih, zlasti na štajerskem, kjer so slovenski narodni sovražniki in narodni odpadniki za Slovence izdajali v Ptujcu celo list „Štajerc“, pisan v nemškem duhu in v popačenih slovenskih črtah.

Avstrijski Nemci, ki so bili v Avstro-ogrski monarhiji pred Slovani v manjšini, pa so imeli vso oblast in z njo zatirali slovenske narode, so s svojo raznarodovalno politiko stvari prignali tako daleč, da so slovenski narodi v njej imeli na izbiro samo dve odločitvi: Ali kloniti pred avstrijsko-nemskim pritiskom, kar je pomenilo zavestno pristati na smrt lastnega naroda, ali pa začeti boj za osvoboditev slovenskih narodov v Avstro-Ogrski, za razbitje te velesile in ustanovitev narodnih držav posameznih slovenskih narodov.

Slovinci z vsemi ostalimi slovenskimi narodi v Avstriji in Ogrski so si izbrali drugo odločitev: ostati ob svojem narodu do konca in začeti boj za njegovo končno osvoboditev.

Tedaj je prišlo do znamenite Majske deklaracije, ki jo je 30. maja 1917 prebral v dunajskem parlamentu dr. Anton Korošec kot predsednik skupnega kluba slovenskih in hrvaških poslancev. To se je zgodilo takoj na prvi seji, ko se je poslanska zbornica po dolgih letih znova sestala. Z njo je bila javno postavljena zahteva slovenskega naroda in ostalih južnoslovenskih narodov bivše avstro-ogrske monarhije po ustanovitvi narodne države južnih Slovanov na njihovi narodnem področju. Zaradi tedanjega vojnega časa, ko je bilo v veljavi naglo vojaško sodno postopanje in so avstrijske ter madžarske

Vrenje v jugovzhodni Aziji

Na poziv siamske vlade so ZDA poslale v Siam (Tailand) nekaj tisoč svojih vojakov, opremljenih z najzgodnejšim orožjem, da bodo zaščitili severno mejo države proti morebitnemu komunističnemu napadu iz severnega Laosa.

Kakor znano, so komunisti pretekli teden s hitrim manevrom zavzeli ves severni Laos in prodri do reke Mekong, ki je meja med Laosom in Siamom. Ker je Siam članica SEATO, so se ZDA mogle takoj odzvati siamski zahtevi za pomoč. Prav tako so ZDA ugotovile, da brez prisotnosti njenih oboroženih oddelkov v jugovzhodni Aziji, pripravljenih na strel, tamošnje države ne bodo mogle več preprečiti kom. pohoda proti Singapurju.

Sosednji Vietnam je razdeljen na pol, med komuniste na severu in zahodnjake na jugu, podobno kakor Koreja. Toda spopadi med obema deloma se nadaljujejo v nedogled. Sedaj grozi popoln poraz zahodnih sil v Laosu, kakor bi prišel na vrsto Siam. Komunistom človeškega materiala ne manjka, ker ga zalaga rdeča Kitajska.

V Laosu so se ZDA, v svoji želji, da bi preprečile vojaški spopad med zahodnimi silami in kitajskim komunizmom v jugovzhodni Aziji, zavzele za ureditev položaja v Laosu tako, da bi skupno z ZSSR sestavile koalicijsko vlado iz demokratičnih, nevtralnih in komunističnih elementov, katerim stoji na čelu trije laoski principi, vsi sorodniki med seboj, toda vsi politično popolnoma sprti. Sovjeti so lansko leto pristali na premirje, ki je trajalo do prejšnjega tedna. Ob sklenitvi premirja so imeli komunisti pod svojo oblastjo že polovico Laosa. Prejšnji teden so zavzeli ves severni Laos, tako da ostaja svoboden samo majhen del države.

ZDA so sedaj pripravljene na spopad s komunizmom na tem področju. Čangkašek je s Formozo sporočil, da

je pripravljen pomagati tudi on z napadom z otoka na kitajsko celino. Istočasno so Amerikanci objavili v Tajpehu na Formozi, da imajo pripravljene skupine reakcijskih lovskih bombnikov za bombardiranje rdeče Kitajske, čim dobijo tozadevno povelje iz Washingtona. Ti bombniki morejo, kakor je izjavil ameriški gral. Sanborn, poveljnik tamošnje ameriške letalske posadke, bombardirati strateške točke v rdeči Kitajski „v kakršnih koli okoliščinah in vsak trenutek“. Ameriško vrhovno poveljstvo v Washingtonu je že predlagalo Kennedyju bombardiranje rdeče Kitajske, ne glede na posledice, da bi ZDA še odločno posegle v razvoj v Aziji.

Moskva je, kakor vedno, kadar so prizadeti komunistični ekspanzivni interesi, zagrozila, da „se zahodnjaki sprehajajo na robu propada. Naslednji korak že more biti zanje usoden.“ Hruščev, ki se je mudil na obisku v Bolgariji, je skupno z bolgarsko satelitsko vlado izdal poročilo, v katerem protestira proti izkrcanju ameriških vojaških oddelkov v Siamu, kar da predstavlja napadalno dejanje proti narodu v jugovzhodni Aziji. Istočasno je moskovska Pravda objavila članek izpod peresa „Opazovalca“ (tako so Pravdini zunanje-politični članki podpisani, kadar jih izrecno ukaže sovjetsko komunistično vodstvo), v katerem grozi, da bo „izkrcanje ameriških vojakov v Siamu povzročilo protakcijo tudi z druge strani. Take severnoameriške akcije predstavljajo vmešavanje v notranje zadeve Laosa, bodo razširile konflikt in povečale vojno nevarnost, ne samo na laoskih mejah, pač pa v vsej jugovzhodni Aziji.“

Peking pa grozi, da se „kitajski narod ne bo sprizajnil z novo ameriško postojanko na svojih mejah, ker predstavlja resno grožnjo kitajski varnosti. Kitajski narod ne more ostati brezbrizen ob teh dogodkih.“

Dogovor: De Gaulle - Kennedy

V zvezi z ženevsko razorožitveno konferenco in anglo-ameriški poskusi v Moskvi za vsaj delno rešitev berlinskega vprašanja, je imel De Gaulle pretekli teden tiskovno konferenco, na kateri je nakazal bodočo francosko zunanjo politično linijo. Med drugim je izjavil:

Francija se ne bo udeležila anglo-ameriških razgovorov v Moskvi glede Berlina, niti ne ženevske konference za razorožitev. Berlinska pogodba med štirimi velikimi, podpisana ob koncu vojne, mora ostati še vedno nespremenjena. „Menim, da je v današnjem mednarodnem položaju, čigar elementi so napetost, grožnje in živčna vojna, nesmiselno iskati rešitev nemškega problema na zadovoljiv način. Izgleda, kakor da bi poskušali napraviti četverkotni krog.“ Sovjetska politika namreč vedno stremi za tem, da bi Zahod končno pristal na umik.

Francija ne more nasprotovati svojemu zavezniku, Ameriki, da stopa v stik z Moskvo, toda Francija se trenutno s sovjeti ne bo pogajala. Tudi njena prisotnost na ženevski konferen-

to povezali svojo usodo z usodo Hrvatov in Srbov v skupni narodni državi. Poznejša leta in poznejši dogodki so pokazali, da je dr. Korošec ravnal močro, ko je Slovence povedel iz Avstro-Ogrske, v kateri niso imeli skoro nobenih pravic v novo državo, v kateri so si lahko začeli graditi lepšo bodočnost na vseh področjih narodovega življenja. Četudi v tej državi ni bilo vse tako, kakor smo si Slovenci z dr. Korošcem želeli, je bila vendar to naša skupna narodna država, Slovenci so se tega vedno zavedali in nikdar proti tej državi niso ničesar storili, kar bi njeno varnost zmanjševalo. Vedno so imeli pred očmi, da v Avstriji, če bi pod njo ostali še naprej, tega, kar so dosegli v Jugoslaviji, nikdar ne bi bili mogli dobiti. Pa ne samo to: še to, še tisto trohico slovenskih ustanov, ki so si jih z lastnimi sredstvi ustvarili, bi bili pozneje izgubili.

Zato se pa svobodoljubni Slovenci z globoko hvaležnostjo spominjamo vseh slovenskih mož iz obeh slovenskih političnih taborov, vseh slovenskih cerkvenih dostojanstvenikov s škofom Jegličem na čelu, vsega slovenskega narodno zavednega ženstva, slovenskih deklet ter neustrašene slovenske mladine in slovenskih vojakov na frontah, ki so vsi zbirali podpise za Majsko deklaracijo ter tako pripomogli, da je ta deklaracija pod dr. Krekovi in dr. Koroščevim vodstvom postala slovensko revolucionarno gibanje, ki je ustvarilo slovensko svobodo in postavilo temelj za vse nadaljnje življenje slovenskega naroda v družbi z ostalimi svobodnimi in neodvisnimi narodi.

LIBERTAD, LIBERTAD...

Ta krik iz argentinske narodne himne bo 25. maja znova združil vse Argentine in prebivalce te prostrane in svobodoljubne republike v proslavi narodnega praznika, v proslavi spomina na Majsko revolucijo, ko je bila leta 1810 rojena argentinska svoboda.

V spominu vseh bodo znova oživel dogodki izpred 152 let, ko se je ves narod zgrnil okoli svojih rodoljubnih veljakov in si priboril politično svobodo. Prekinil je dotodanje vezi s Španijo, si postavil prvo lastno vlado s Cornelijem Saavedro na čelu ter si v svobodi začel graditi lepšo bodočnost na vseh področjih.

Od tistih časov pa do danes so se v Argentini vrstili veselji in žalostni dogodki. Iz prejšnje španske kolonialne ogromne posesti je Argentina postala moderna republika, ki je na široko odprla vrata vsem, ki so se hoteli naseliti na njenem področju. Med temi so tudi številni slovenski haseljenci; zlasti po drugi svetovni vojni je prišlo sem veliko svobodoljubnih Slovincem, ki so si v Argentini ustvarili novo življenje. Vsi so se kot pozitivni element vključili v argentinsko skupnost ter po svojih močeh doprinašajo svoj del k njenemu napredku.

Vsi ji ob narodnem prazniku iskreno žele, da bi srečno izšla tudi iz sedanjih težav ter da bi znova zaživela srečno življenje v miru, bratski edinosti in ljubezni vseh njenih sinov in v njihovi pripravljenosti na vse potrebne žrtve za dosego tiste veličine, ki Argentini v zboru svobodoljubnih držav pripada.

ci ne more dosti spremeniti položaja. Resnični problem ni ukinitev atomskih posksov, pač pa razorožitev. Francija je razorožitev že večkrat predlagala, toda dokler je sovjeti ne sprejmejo, se Francija ne bo razorožila.

Danes je svet odvisen od dveh velisil: ZDA in ZSSR, katerih vsaka more ves svet fizično uničiti v nekaj urah. Zato si je Francija zastavila naslednje nalogo v treh točkah: 1) Osvoboditi se političnih, gospodarskih in vojaških obveznosti do svojih bivših kolonij; 2) zgraditi Evropo čim močnejšo na političnem in gospodarskem področju; 3) zgraditi si svojo lastno moderno oboroženo vojsko.

Glede evropske organizacije je De Gaulle izjavil, da se morajo evropski narodi najprej gospodarsko dobro organizirati, nato šele politično. Za politično sodelovanje je predlagal ustanovitev treh odborov, političnega, obrambnega in kulturnega, podobnih že obstoječemu gospodarskemu odboru Skupnega evropskega trga. V naslednjih treh letih, pravi De Gaulle, pa bi videli, kako bi mogli naše stike napraviti še tesnejše.

Vazne odločitve argentinske vlade

Politične in gospodarske težave

Argentina v resnici preživlja težke čase. V gospodarskem in političnem pogledu. Gospodarski položaj se je v zadnjem letu, zlasti pa v času sedanje ustavnice in politične krize tako poslabšal, da so se živila podražila najmanj za 30%.

Resnost sedanjega gospodarskega položaja v Argentini zgovorno potrjuje tudi navedbe gospod. min. Also-garaya prejšnji teden, ko je sporočil državnemu nameščentstvu, da bo april-ske prejemke dobilo izplačane s poldrugomesečno zamudo. Približno v enakem času tudi pokojnine. Zaradi zavlačevanja izplačil pokojninskih prejemkov so v ponedeljek že stavkali železničarji, Glavna delavska konfederacija je pa napovedala kar dve splošni stavki. Prva bo 29. maja za 24 ur, druga pa 18. in 19. junija za 48 ur.

Izhod iz sedanjega težkega položaja vidi bivši predsednik revoluc. vlade gen. Aramburu, ki ga že smatrajo za enega od kandidatov za bodočega predsednika republike, v združitvi vsega naroda. Do nje pa mora priti „nujno in brez odlašanja“. „Najdražjo ceno bomo morali plačati za minute zakasnitve“, pravi Aramburu. Če do združitve naroda ne bo prišlo, da bi si uredili življenje na demokratični način, potem Aramburu predvideva najhujše. Nastopil bodo časi, „ko bomo pozabili, da smo Argentinci in da se še smatra-mo za Argentine in bomo končno zgrmelj v avanturo razdejavanja in sužnosti.“

Politični program vlade

Vlada, ki je v Argentini na oblasti po odstavitvi dr. Frondizija, je od vsega začetka napovedovala izdajanje političnega programa, ki naj bi omogočil pravo demokratično življenje v Argentini. Osnova tega programa odtodnjega življenja pa mora biti — to je bilo vidno že od vseh početkov iz stališča oboroženih sil — da ne smejo priti v poslansko zbornico peronistični

De Gaulle je na svoji tiskovni konferenci odgovarjal Kennedy pretekli četrtek, ko je med drugim dejal:

Pojavlja se vprašanje nevarnosti za zavezniško povezanost, ker ZDA in Francija različno gledajo na vprašanje razorožitve in Berlina. „Evropejci morajo sami odločiti, če hočejo konfederacijo, toda ZDA hočejo imeti svoj glas pri reševanju berlinskega vprašanja, ker, kadar bo prišel odločilni trenutek, takrat bodo vsi pričakovali akcijo od ZDA.“

Svet bo v vedno večji nevarnosti, čim več držav bo imelo svojo atomsko bombo. Toda, če se je Francija odločila, da bo nadaljevala z atomskim razvojem, potem bo seveda to storila.

Toda minulo bo še veliko časa, predno bodo evropski narodi tako močni, da se bodo mogli braniti sami, brez ameriškega sodelovanja. Nad 300 tisoč ameriških vojakov prav gotovo ni v Evropi proti željam zahodnoevropskih držav. Priti more dan, ko bo Evropa ugotovila, da si more sama zagotoviti varnost in da more Ameriko rešiti tega brenčena. Toda ta dan še ni prišel in ni nobenega dvoma, zakaj obstaja NATO.

poslanci, ki so bili izvoljeni dne 18. marca. Zato je vlada razveljavila volitve z dne 18. marca in mandate vseh poslancev, ki so bili izvoljeni tako pri dopolnilnih volitvah 17. decembra 1961; kakor tudi pri letošnjih marčnih volitvah; prav tako je postavila tudi komisarje v vseh provincah. Končno je v nedeljo ob štirih zjutraj objavila tudi svoj politični program, ki bo vsekakor imel v Argentini dalekosežne posledice.

Politični program sed. vlade obsega 10 točk, ki dolžajo tole: 1. Zvezna vlada se povsem identificira z ideali osvobodilne revolucije; 2. Prvi in glavni namen vlade je zagotoviti popolno in normalno poslovanje sedanje veljavne ustavnega režima v republiki; 3. Sedanja vlada bo ostala na oblasti najdalje do 30. aprila 1964. Vsi člani vlade, tudi tisti, ki so pripadali kakik stranki, se bodo vzdržali vsakega — direktnega ali indirektnega — političnega delovanja. Če bo kdo hotel posegati v polit. življenje, bo moral izstopiti iz vlade. Zvezna vlada ne bo imela prijateljev in tudi ne političnih obvez. Ne bo podpirala nobenega kandidata in nobene stranke; 4. Vlada se bo držala najstriktejših političnih nevtalnosti, da bo na ta način omogočila, da se bodo stranke svobodno in z lastnimi sredstvi preosnovali, in to pod enakimi pogoji za vse in sicer v smislu določil novega statuta za politične stranke; 5. Zasedanje državnega kongresa se odloži za tako dolgo, dokler se ne bo spopolnila poslanska zbornica; 7. Razveljavijo se mandati funkcionarjev vseh političnih strank, tako tistih, ki delujejo na vsem drž. področju, kakor tistih, katerih delovanje se raztega samo na nekatere province; 8. Spremembe v novem statutu za polit. stranke imajo namen: a) omogočiti, da se močne in vplivne politične sile urede za sodelovanje v volivnem boju in v drž. življenju; b) zagotoviti najbolj resnično in popolno zastopstvo naroda v delovanju in položajih tistih, ki jih narod mora voliti; c) preprečiti delovanje

Za jasnost pojmov in nacerl

Uredništvo „Svobodne Slovenije“ je prejelo od Slovenske izseljenske matice v Ljubljani sledeče pismo:

Ljubljana, dne 3. arila 1962.

T. št. 1114/D

Spoštovano uredništvo!

Po sprejemu Zakona o amnestiji prejema Slovenska izseljenska matica vsak dan kopico pisem naših rojakov, ki sprašujejo, kaj naj napravijo, da po tem zakonu uredijo razmerje do Jugoslavije. Slovenska izseljenska matica žal ne more odgovoriti vsakemu posebej, ker je teh pisem le preveč.

Ker se verjeto rojaki, ki so naročniki Vašega lista, in njihovi prijatelji obračajo tudi na Vas — prav gotovo pa je, da se bodo tudi v prihodnje — sedimo, da ni napak, če se malo bolj natančno seznanite z osnovnimi pravilami naših izseljencev po tem zakonu.

Posiljamo Vam izrezek članka, ki je bil objavljen v našem osrednjem časopisu „Delo“ dne 30. marca letos. Prepričani smo, da Vam bo koristno služil, kadar se bodo rojaki obračali na Vaš časopis po teh vprašanjih. Če se Vam zdi potrebno, Vas prosimo, da ga objavite v Vašem listu. Izseljenci, za katere velja Zakon o amnestiji, Vam bodo zato prav gotovo hvaležni.

Vas lepo pozdravljamo!

1 priloga

Sekretar:
Just Miklavc

Na to pismo je uredništvo Svobodne Slovenije poslalo Slovenski izseljenski matici tale odgovor:

Tajništvo
Izseljenske matice
v Ljubljani

Prejeli smo Vaše pismo z dne 3. aprila. Ne bomo razpravljali o Vaši trditvi, da dobivate „vsak dan kopice pisem naših rojakov, ki sprašujejo, kaj naj napravijo, da po tem zakonu uredijo razmerje do Jugoslavije“. Dovoljujemo si le povedati naše gledanje na tkvo amnestijo, kar je tudi gledanje svobodoljubnih in demokratičnih izseljencev.

Ko je bila Slovenija v drugi svetovni vojni okupirana, je večina Slovencev ostala zvesta narodnemu cilju: ohranitev in zopetna pridobitev svobode, v kateri naj narod po demokratični poti in ob spoštovanju osnovnih človeških pravic razvija naprej svoje sile, s katerimi se je uvrstil med najbolj kulturne narode v svetu. Komunistična stranka pa si je postavila za cilj, da izrabi nesrečo okupacije in namesto nacistične in fašistične diktature vzpostavi diktaturo kom. stranke. Ta cilj je hotela doseči z vsemi sredstvi, tudi za ceno uničenja narodnih dobrin in naroda samega. Za zločin je proglasila vsako delovanje v smeri narodne ohranitve in zasledovanja cilja svobodoljubnih Slovencev. Za zločin je progl-

sila tudi borbo Slovencev proti okupatorju, ker niso priznali komunističnega vodstva in cilja.

Komunistični stranki v času okupacije, kar izhaja iz dejstev in izjav njenih vodilnih članov, ni bil glavni sovražnik okupator, ampak tisti demokratični in svobodoljubni Slovenci, ki so se uprli uvedbi komunistične diktature. Po navodilih komunističnega katekizma, je komunistična stranka fizično uničevala take Slovence kot zločince in je pri tem šla tako daleč, da je pobijala tudi take, ki so preživeli vse muke fašističnih in nacističnih ječ in taborišč.

Komunistična stranka je proglasila za zločince tudi tiste, ki so se uprli njenemu nasilju ter so segli po samobrambi, da rešijo svoje življenje in imetje. Komunistične napadalce in pobijalce teh Slovencev pa je označevala kot borce za svobodo.

Tako je bilo v času okupacije in revolucije, ki jo je začela komunistična stranka.

Danes je v Sloveniji totalitarpa diktatura komunistične stranke. Ne prizna nasprotnikom komunističnega režima, t. j. večini naroda v domovini, najosnovnejših človeških pravic, ne svobode govora, ne svobode vere, ne svobode vesti, ne svobode zborovanja, ne svobode tiska. S silo zatre vsako težnjo po svobodi.

Slovenci pa, ki smo zapustili domovino, ne zato, ker smo zkrivili zločine, ampak zato, da nadaljujemo delo za osvoboditev slovenskega naroda, smo vedno trdnjeji v spoznanju, da je le v svobodi ob priznavanju osnovnih človeških pravic in svobodni možna srečnejša bodočnost naše domovine.

Skratka, še vedno gre za dvoje: Ali materialistično pojmovanje življenja, ki naj se razvija pod nasiljem komunistične manjšine, kakor je to danes v domovini, ali v krščanstvu temelječe vrednotenje življenja, ki naj se razvija v velični duha svobodne skupnosti, kar je naš ideal.

Svobodni Slovenci v izseljenstvu se dobro zavedamo, da ne potrebujemo nobene amnestije; vemo pa, da jo potrebujejo tisti komunistični voditelji in njihovi pomočniki, ki so odgovorni za grozodejstva in umore med okupacijo in revolucijo ter za strahoten in sramoten pokolj desetih tisočev.

Ob takem stanju ne moremo nobenemu demokratičnemu izseljencu priporočati, da se posluži te takozvane amnestije; ne moremo priporočati nikomur, da bi tako vsaj posredno priznal, da je kriv zločinov, katere nikdar storil ni. Pa tudi ni potrebno, da bi komu odsvetovali, da se posluži takozvane amnestije; dovolj je namreč jasno, da je ta le eno izmed propagandnih sredstev, s katerimi se hoče jugoslovanski komunizem v svetu prikazati drugačnega kot v resnici je.

Zagotavljamo Vas pa, da bomo takoj brez oklevanja pozvali vse izseljence, da „uredijo odnose do domovine“, ko se bo v našo domovino vrnla

GORIŠKA IN PRIMORSKA

PRED USTANOVITVIJO DEŽELE FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

Po določilih italijanske ustave bi se morale ustanoviti posamezne samoupravne dežele, toda dejansko obstojata le dve: Sicilija in Aosta. Dalj časa se že govori o ustanovitvi avtonomne dežele Furlanija-Juljska krajina in italijanske politične stranke čisto obravnavajo problem ustanovitve te dežele. Slovence pod Italijo seveda zelo zanima ustanovitev te dežele, ker bodo pač živeli v tej avtonomni enotici, vendar pa Italijani o tem ne dajo v svojih razglabljanjih nikdar nikake jasnosti. Najraje se omeje na izjavo, da Slovenci ne bodo predstavljali nobene nevarnosti, ker ne bodo tvorili niti 3% prebivalstva. In vendar je splošno znano, da ustava predvideva poseben statut za deželo Furlanija-Juljsko krajino.

Sedanja Fanfanijeva vlada je izjavila, da se bo dežela Furlanija-Juljska krajina uzakonila še pred novimi državnoborskiimi volitvami, torej najkasneje v prvi polovici leta 1963. Italijanska krščanska demokracija je tudi predložila dva zakonska osnutka o statusu te dežele, a je v obeh manjšinsko vprašanje kratkoma prezrla. Vendar je na enem zadnjih sestankov tajnik tržaških demokristjanov izjavil, da bodo Slovenci v okviru dežele „demokratično zaščiteni“. To je tudi sicer prva izjava, vendar se Slovenci ne morejo zadovoljiti s takim in podobnimi načelnimi izjavami, ampak je seveda nujno potrebno, da se natančno določijo vsa pravna sredstva, ki morejo „demokratično zaščititi“ slovensko manjšino.

Slovenska demokratska zveza v Gorici je v zvezi s Fanfanijevo izjavo o skorajšnji ustanovitvi samoupravne dežele Furlanija-Juljska krajina, obja-

vila posebno izjavo. V njej vodstvo SDZ v Gorici pozdravlja nastanek samoupravne dežele, za katero se bori že od leta 1947, ter pripominja, da je ustavodajna skupščina priznala tej deželi posebno avtonomijo tudi zaradi Slovencev na tem področju. Vlada in ustavodajna skupščina sta tedaj ugotovili, da je fašizem Slovencev naredil veliko krivico in sta obljubili vrniti jezikovne in druge narodne pravice. V izjavi zahteva SDZ, naj se v okviru statuta za deželo Furlanija-Juljsko krajino izpolnijo te obljube. To je povsem upravičena zahteva, kajti Slovenci so prepričani, da brez zakonitih določil v statutu ne bodo mogli uveljaviti svojih pravic, katere jim bodo nasprotno sile v bodočem deželnem zboru vedno odrekale. Prav tako tudi zahtevajo zastopstvo v deželnem zboru.

V Trstu je umrl urednik tamošnjega lista „Demokracija“, glasila Slovenske demokratske zveze dr. Ivan Rudolf. Dočkal je starost 64 let. Po rodu je iz Vrebe v Vipavski dolini. Ko je končal študij gospodarskih ved, je vstopil v službo v Slovensko kmečko banko v Gorici. V času fašizma je živel v Ljubljani ter je poučeval na Trgovski akademiji. Med II. svet. vojno je deloval v inozemstvu, po vojni se je pa naselil v Trstu, kjer se je začel aktivno udeleževati tamošnjega političnega življenja; in dela v vrstah svobodoljubnih in demokratičnih Slovencev, zlasti s svojim delovanjem pri Demokraciji.

Pogrebne obrede je opravil g. Zorko, ob odprtem grobu so mu pa govorili v slovo dr. Branko Agneletto, ing. Sošič in dr. S. Bratina. N. p. v m.

I Z T E D N A V T E D E N

V Venezueli je prišlo do razkola v Revolucionarnem levičarskem gibanju, kateremu je z zadnjim dekretom predsednika dr. Betancourta poleg komunistične stranke tudi prepovedano delovanje. Nekaj vidnejših funkcionarjev tega gibanja je izjavilo, da nameravajo ustanoviti narodno stranko. Nekatere politične osebnosti menijo, da je ustanovitev nove politične stranke samo pretveza, da bi omenjeno levičarsko gibanje moglo še naprej nastopati pod narodno masko.

V Mehiki so prejšnjo soboto imeli znova vrsto potresnih sunkov, ki so prizadeli kraje v središču in na jugu države.

V ZDA so za prejšnji teden napovedani polet drugega severnoameriškega astronava v vesolje Scott Carpenterja odložili zaradi tehničnih ovir vsaj

svoboda, ki si jo tam želijo prav tako tisti, ki se je še spominjajo, kakor novi rod, ki jo samo sluti in je nad komunizmom razočaran.

Sprejmite naše pozdrave.
Buenos Aires, 16. maja 1962.
Za Svobodno Slovenijo
Miloš Stare, l. r.

do 24. t. m.

V francoski vladi je prišlo prejšnji teden do resne politične krize. Izzvali so jo člani francoske krščanske demokracije Ljudskega republikanskega gibanja, ki so odstopili kot protest proti izjavi predsednika republike generala De Gaulle, s katero je odklonil evropsko politično integracijo. Namesto nje je De Gaulle predložil tesno sodelovanje neodvisnih evropskih držav na političnem, gospodarskem, obrambnem in kulturnem področju. Ker s takim načrtom za ustvarjanje Združene Evrope člani Ljudskega rep. gibanja ne soglašajo — saj so bili poleg nemškega kanclerja dr. Adenauerja in belgijskega Spaaka glavni zagovorniki in pospeševalci vseh akcij, da bi čimprej prišlo do združitve evropskih držav —, so takoj po gornji izjavi De Gaulle odstopili. Med drugimi sta to storila tudi najvidnejša funkcionarja Ljudskega republikanskega gibanja Maurice Schumann in Pflimlin.

Protí najnovejšemu De Gaullovcu načrtu za ustvaritev Združene Evrope je že javno nastopil tudi belgijski zunanji minister Spaak ter predstavnik Danske Per Feerspiel.

ARGENTINA

strank in polit. gibanj, ki skušajo vzpostaviti totalitaristične vlade ali na kakršen koli način povečujejo prejšnje in sedanje diktature; d) preprečiti, da bi se skladi in dohodki sindikatov in gremijev ter položaji njihovih funkcionarjev izrabljali kot sredstva za boj v političnem delovanju; 9. splošne volitve za spopolnitev poslanske zbornice bodo 31. maja 1963; 10. Dne 27. oktobra 1963 bodo volitve volitev predstavniške in podpredsednika republike ter provincijskih in občinskih organov. To volitve so pa lahko tudi prej, toda v nobenem primeru ne pred 31. majem 1963.

Utemeljitev

Izdanje gornjega polit. programa vlada podrobno utemeljuje z opisom dogodkov v državi od Peronovega nastopa leta 1943 naprej. Med drugim navaja, da je bilo n. pr. v Italiji in Nemčiji po zrušenju diktatur prepovedano nastopanje fašistom in nacistom. V Argentini se to ni zgodilo in zato je stanje danes tako, kakršne je, ker se peronistične množice niso vključile v demokratsko polit. stranke, ampak so ostale kompaktne in delajo na obnovitvi svojega režima naprej.

Izdanje dekreta o odločitvi zasedanja drž. kongresa do spopolnitve poslanske zbornice, da narekuje dejstvo, ker da se zbornica ne more konstituirati, ker ima samo 96 poslancev, za kvorum jih je pa treba 97. Vlada tudi pravi, da je „vzela na znanje odločitev ene stranke (opozic. ljudske radikalne stranke dr. Balbina, op. ur.), ki je pozvala svoje poslance, da morajo polčiti mandate v primeru, če ne bi bili verificirani mandati dne 17. dec. 1961 in 18. marca 1962 izvoljenih poslancev“. Vlada da mora držec se osnovnega zakona ohraniti države, stvari voditi tako, da bo prišlo do končne normalizacije v državi.

Dekret o razpustu vodstev in odborov političnih strank pa določa, da se bodo morale polit. stranke na novo organizirati v času 120 dni od dneva, ko bo stopil v veljavo statut o polit. strankah. V vsaki stranki bo postavljen komisar iz pristašev te stranke, ki bo pazil na strankino premoženje in ga upravljal. Ti bodo pod nadzorstvom generalne inspekcije za pravosodje.

Politični načrt vlade so odklonile vse politične stranke. Prav tako ga ne odobrava večina poslancev in senatorjev.

Pred kongresno palačo so bili v torek, ko bi se morala vršiti napovedana pripravljalna seja, veliki izgredi. Policija je namreč kongresno palačo močno zastražila in vanjo spuščala samo poslance, katerih mandati so še v veljavi, ne pa peronističnih poslancev, ki so bili izvoljeni 18. marca. Ti so hoteli s podporo svojih pristašev s silo vdreti v kongresno palačo. Pri takem stanju je policija nastopila z vso odločnostjo: pokale so granate s solzivcem, pendreki so padali po hrbtih demonstrantov in v polni akciji je bil velikanski policijski avtomobilski tank, ki je na demonstrante sipal silne curke pobarvane vode.

DR. FILIP ŽAKELJ

Bridka pomlad pred dvajsetimi leti

17. marca 1942 je zločinska roka na Šmartinski cesti podrla na tla mladega in postavnega fanta akademika Župca, ki je pripadal akademskemu klubu Straža. Profesor dr. Lambert Ehrlich ni takoj zvedel za smrt. Ko pa je zvedel, ga je močno potrl. Pogreba se je udeležil tudi škof dr. Gregorij Rožman.

19. marca 1942, na praznik sv. Jožefa, je v Streliški ulici obležal v mlaki krvi Jaroslav Kikelj, visok akademik, lepega obraza, črnih las in tako čistih oči, da mi je škof dr. Gregorij Rožman na dan njegovega pogreba dejal: „Kikljeve oči so bile tako čiste, kot bi gledal kristal.“ Še kako uro pred smrtjo je profesorju Ernestu Tomcu trdil, da se smrti nič ne boji, ker upa, da bo šel v nebesa. Bil je medicinec in izvrsten mladec. Škof dr. Gregorij Rožman je čudovito lepo govoril na njegovem pogrebu in kljub tolikim bridkostim bil tiste dni ves srečen, da je slovenska dijaška KA dobila prvega mučenca. Pri pogrebu niso peli žalostink, ampak zahvalno pesem. Navdušeni Lojze Grozde, kasneje tudi sam mučeniška žrtev, je kmalu potem zapisal v dnevnik: „Kikljeva smrt nas navdušuje. Mi gremo naprej! Priprav-

ljamo se na katakombe, toda z nami je Bog!“ (Dr. Anton Strle, Lojze Grozde, 2. izdaja, Buenos Aires 1955, str. 78).

17. maja 1942, na nedeljo po Gospodovem vnebohodu, pa so komunisti dobili v roke tam okoli Sv. Urha v Dobrunjah učiteljskega Ivana Pavčiča. Bil je mežnarjev iz Bizovika in v mladčevski organizaciji. Osebo ga nisem poznal, pač pa slišal o njem mnogo izredno lepega. Rajni župnik Janez Črnilec mi je dejal: „Veliko vzornih fantov sem srečal v življenju, tako idealnega pa še nobenega.“ Njegova najbližja sorodnica mi je pripovedovala kmalu po Ivanovi smrti: „Na dan, ko so ga komunisti odvedli, je imel odprt evangelij, kjer Jezus pravi: Nihče, kdor roko položi na plug in se nazaj ozira, ni pripraven za božje kraljestvo (Lk 9, 62), to je: Pravj učenec gre za Krstusom z vsem srcem in se odpove vsakemu polovičarstvu in vsaki neodločnosti. — Kadar je bila v Bizoviku sv. maša, je šel prav gotovo tudi k sv. obhajilu. Prav gotovo pa je šel vsak petek zgodaj zjutraj v Ljubljano k sv. maši in sv. obhajilu. Čeprav bi prekleletele izpod neba, ga ne bi zadržalo. Kadar pa ni mogel k obhajilu, ker v Bizoviku ni bilo duhovnika, je pa redno pred odhodom v šolo stopil v cerkev, da je molil pred Jezusom v presv. Rešnjem telesu. Preden je odšel na učiteljske v šolo, je vedno prosil mamo, naj mu naredi križ.“

Isti dan so komunisti odgnali proti Polici tudi Cankarja Milkota ter dva Franceta Jakoša, očeta in sina, po domače Trnavčeva pod Sv. Urhom v Dobrunjah. Iz kaplanskih let v Sostrem pri Ljubljani ser. vse tri dobro poznal. Cankar Milko je bil najprej študent, potem pa telovadni učitelj pri fantovskih odsekih, v Sostrem je bil član fantovskega odseka in Marijine kongregacije. Ker je bil mlad, mi je večih kot dušnemu pastirju malo ponagajal, veren je pa ostal. Trnavčeve otroke ser. skoraj vse učil v šoli; za Franceta so rekli, da je malo pokvarjen, oče pa je bil poštenjak. Večkrat sem se oglašal v njihovi družini. Francetov brat Jože je bil tudi pri fantovskem odseku in v Marijini kongregaciji v Sostrem. Kasneje so ga komunisti strašno mučili, a 17. maja 1942 ga niso še zgrabili. V

veliko tolažbo mi je bilo, ko sem zvedel, da so bili 17. maja 1942 vsi trije: Cankar Milko in oba Jakoša Franceta: oče in sin, zjutraj v Sostrem pri sv. obhajilu.

26. aprila 1942 v zgodnjih jutranjih urah je odšel v večnost profesor Ernest Tomec, mladčevski ideolog, načelno izredno jasen in izrazit nasprotnik brezbožnega komunizma. Pokopali smo ga 28. aprila 1942, prav na obletnico, odkar nas je nemški Gestapo pogнал iz Škofovih zavodov, ki so jih najprej Nemci, ob koncu vojske pa komunisti spremenili v pravo mučilnico.

26. maja 1942, na binkoštni torek, pa je več komunističnih krogel ubilo duhovnika dr. Lamberta Ehrlicha in njegovega spremljevalca akademika Viktorja Rojca. S profesorjem Ehrlichom sem od srede julija 1941 stanoval pod isto streho.

France Kristof je pred kratkim zapisal: „Mi smo se postavili na stališče, da bo vojna dolga, da se bo izvojevala predvsem med velesilami in da moramo v tej dolgi vojni predvsem gledati na slovenske koristi, to je, da do konca vojne ohranimo čimveč slovenskih življenj in imetja, da si bo ob koncu vojne lahko živ in močan slovenski narod krojil svojo usodo“ (Vestnik, l. 13, štev. 5-6, 1962, str. 107-8). Kakor bi profesorju Lambertu Ehrlichu vzel besedo z jezika! Tako je Lambert mislil, govoril in delal, ker je svoj tako mali narod rez v Bogu ljubil. Kdor je Lambert vsaj malo poznal, se je kmalu lahko prepričal, da ljubezen do naroda pri njem ni bila prazna stvar. Neprestano je penavljal, da je treba rešiti,

kar se da rešiti; da je treba n. pr. hraniti slovensko vseučilišče, ker bo slovenski narod po končani vojski silno potreboval mladih izobražencev. Akademikom je nekdo govoril, naj njegova kuharica Urša Gabruč maf, da bo dobila zadosti „špeha“ za zabelo, oni pa naj Boga prosijo za slovensko univerzo. Toliko vem iz njegovih ponovnih izjav, da se je pri Italijanih ponovno pritoževal nad krivicami, ki so jih počenjali; ne vem pa, za kateri poti je skušal priti do njih. Zdelo pa se mi je čudno, da si je to sploh upal.

Štrahno so se mu smilili nedolžni ljudje po kmetih, ki jim okupator ni zavaroval življenja in so jih komunisti kar nemoteno morili. Ob neki priložnosti mi je dejal, da so Italijani rekli, naj si kmetje kar sami pomagajo s cepci, vilami in sekiri. Lambertu je bilo grozno hudo. Mnogo je molil tisti čas za svoj narod in ponovno opravljal sv. mašo za slovenski narod in obstoj slovenskega vseučilišča.

Ko so začele padati nedolžne žrtve tudi na ljubljanskih ulicah, se je najbrž tudi za svoje življenje začel bati. Ko sem se neko nedeljo proti večeru vračal v Viča, kjer sem neko novo ustanovljeno družino posvetil presv. Srcu Jezusovemu, se mi je na Kongresnem trgu kar nekoliko preplašen pridružil.

25. maja 1942, na binkoštni ponedeljek, sem imel ob pol štiri kakor po navaži krščanski nauk v stolnici. Pri prihodu iz stolnice sem videl Lamberta, da se je dolgo, dolgo pred stolnim župniščem pogovarjal s kanonikom dr. Janezom Kraljičem. Precej pozno zvečer me je klical, da sem z njim skupaj

Novice iz Slovenije

Slovenska filharmonija iz Ljubljane je v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo 4. maja gostovala v Celovcu s programom skladb slovenskih skladateljev Tajčevića, Prokofjeva in Dvořaka. Od Tajčevića je izvajala Balkanske plesne v priredbi Boga Leskovića. Od Prokofjeva je bil na sporedu Koncert za violino, s katerim je slovenski violinist Brawnčar dosegel prodoren uspeh, prav tako pa dirigent Bogo Leskovića, ki je 80 članski orkester vodil tako spretno, da so vse fine, se te skladbe prihajale v polni meri do veljave. Od Dvořaka so pa na koncertu izvajali njegovo 5. simfonijo „Iz novega sveta“. Ta Dvořakova umetnina je med poslušalci vzbudila vihar odobravanja. Glasbeni poročevalec v „Koroški Kroniki“ je o koncertu zapisal, da je bil „to lep večer in novo potrjeno veljavnosti kulturne izmenjave, ki nas more brez čezra na jezik in druge razlike povezovati v veliko družino v duhu evropskih kulturnih vrednot“.

Na koncertu so bile navzoče sedanjne vodilne ljubljanske in celovške vladne osebnosti.

Letošnji mednarodni sejm. gostinske opreme in revije kuharske spretnosti v Mariboru je obiskalo 42.000 ljudi. Razstavljaleci so na njem sklenili pogodbo za prodajo gostinske opreme domače in tuje proizvodnje v vrednosti ene milijarde 400 milijonov dinarjev, naročil pa je bilo v vrednosti ene milijarde in 800 milijonov dinarjev.

V Ljubljani je začel izhajati štirinajstrednik „Občan“. Je priročnik za tiste, ki delajo v krajevni samoupravi. V Vidmu-Krškem bodo v kratkem začeli graditi tovarno krmilnega kvasa, ki bo prva te vrste v Jugoslaviji. Krmilni kvas bodo izdelovali iz sulfidne tužine, ki ostaja od proizvodnje papirja in je deslet odtekala v Savo.

V Novi Gorici se je lani zastrupilo s polkvarjeno hrano nad 100 ljudi.

Proizvodnja cementa v Jugoslaviji je lani znašala 2.371.000 ton ter je bila lani manjša kakor v letu 1960. Ker so se sed. rdeči oblastniki doma predlani bali, da jim bo zmanjkalo cementa, so ga hitro naročili 150.000 ton v državah komunističnega bloka. So se pa tudi to pot vračevali ter jim je ves ta cement ostal neprodan in ga imajo še danes po skladiščih v Srbiji in Makedoniji. Letos sedijo, da se bo proizvodnja cementa dvignila na 2.700.000 ton. K povečanju proizvodnje cementa besta prispevali znaten delež tudi tovarni za izdelovanje cementa v Sloveniji, t. j. tovarni v Trbovljah in Anahovem, ki besta dvignili proizvodnjo cementa v tem letu od lanskih 210.000 ton na 300.000.

Na devetem festivalu jugoslovanskega dokumentarnega in kratkometražnega filma v Beogradu so dobili nagrade naslednji Slovenci: France Kosmač 100.000 din za „kreativen odnos do aktualne teme v filmu „Deset minut pred dvanajsto“, Aleš Kunaver diplomu za „nenavadne snemalne napore in za-

beleženi dokument o planinskem podvigu, prikazanem v filmu „Vzpon na Triglav“, Joža Pogačnik pa javno pohvalo za „inpresivno ustvarjeno atmosfero v filmu „Kako to boli““.

V Ljubljani je umrl Joso Gorec. V Ljubljani je imel trgovino s kolesi in motorji ter drugimi športnimi potrebščinami. Pa ni bil znan samo po tej svoji trgovini, ampak zlasti kot zimski športnik, ki ima velike zasluge za razvoj zimskega športa pri Slovencih. Krona vseh njegovih uspehov je bila planiška skakalnica in nova smučarska panoga: smučski polet. Poleg že pok. ing. Bloudčka je bil namreč glavni borec za priznanje in uvedbo smučskih poletov.

Umrli so. V Ljubljani: Marija Ozrač, Ema Gabrenja, roj. Stare, Anton Haider, upok., Alojz Sperne, Antonija Omota, roj. Debeljak, Lejzka Lisec, roj. Nemeč, Marija Janežič, upok., Vladi-

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

Kulturna večera Slovenske kult. akcije Prvi kulturni večer Slov. kult. akcije v let. letu je bil 5. maja zvečer v dvorani pri Bullrichu. Na sporedu je bilo predavanje dr. Vinka Brumna o „važnih novostih v sodobni pedagogiki“.

Predavatelj je našel nekatere važnejše pedagoške težnje našega časa, med njimi zlasti težnjo po podaljšanju šolske obveznosti in težnjo po vedno močnejšem iskanju tehnično izobrazbe. Nato je pokazal novejši poskus preosnove srednje šole, ki naj bi bila „šola za vse“ in zato ne more biti enaka za vse; danes se zlasti v Nemčiji poleg srednje šole občeizobraženega tipa (gimnazija) govori mnogo o tehničnih srednjih šolah in takimenovani „drugi izobrazbeni poti“, ki stavijo sodobni pedagogiki celo vrsto novih problemov. Nikakor ni najmanjša med njimi priprava učiteljev in profesorjev za vse te šole in tudi tej zadevi je predavatelj poskrbel posebno analizo, ki se je dotikala celo vprašanja univerzitetne reforme.

Predavatelj je žel za svoja tehtna izvajanja zasluženo priznanje in odobravanje.

Drugi kulturni večer Slov. kult. akcije je bil v soboto, 19. t. m. pri Bullrichu. Predaval je akademik dr. Tine Debeljak o Puškinu — folkloru. Znanstveni elaborat je kazal, kako je velik ruski romantik prišel iz klasiističnih osnov do ljudske folklore, najprej z občevanjem s svojo bivšo pestunjo, potem pa ob življenju na kmetih z družanjem z leteni. Spoznavanje domače folklore je na pesnika napilo, da se je začel zanimati tudi za tuje podobne izsledke in plod teh študij so tudi njegove pravljice, katerih dvojje je pred kratkim v knjižnih izdajah objavil predavatelj. H koncu je predavatelj našel vprašanje Puškinovih odnosov do

mira Ceve, roj. Južina, fizioterapevtka na infektolški kliniki, Metofo Tome, pomorski strojni častnik, Luce Koritzky, ravn. Narodne banke v p., Marija Omanroj. Drobnič, Amalija Dekval, roj. Klinč, Ivan Ozebeč, žel. v. p., Franc Hunar, upok., Vladimir Grosser, ravnatelj, Franc Kahne uslužbenec podjetja Slovenijales, Marija Kogoj, Marija Ravnkar, Marija Levstik, učit. v p., Karolina Žerovnik, roj. Koren, Jože Kumar in Vera Lestan, roj. Marmol v Mirnu, Ana Novak, poštna upok. v Kamniku, Emil Skok, računovodja podjetja OPLI v Čepovanu, Ivan Panter, brivski mojster v Št. Vidu, Karolina Birtič, roj. Podrnik v Hrastrniku, Ivan Frece, biv. trgovec na Biželjskem, Ivan Grčman, upok. v Kranju, Francka Marolt v Dobropolju, Avgust Čuk, prof. na gimnaziji v Brežicah, Antonija Poček, roj. Grailand v Novem mestu, Margherita Gerden, roj. Marušič v Novem mestu, Ivan Žobavnik, gozdni delavec v Županjih njivah, Kristina Sadler, učit. v p., v št. Vidu, Jože Marolt, gost. v Dvorski vasi, Ignacij Dolenc v Šmarci in Amalija Cukjati v št. Gotardu.

Slovencev. Dočim Prešeren ruskega sočelnika nikjer ne omenja, kar bi kazalo, da ga ni vsaj podrobneje poznal, je pa Puškin imel v svoji knjižnici vsaj dve slovenski knjigi. Tesnejši so bili njegovi stiki s Srbi. Poslušalci, ki jih je bilo precej, so predavatelja nagradili z odkritosrčnim aplavzom.

Proslava 25-letnice prihoda slovenskih šolskih sester na Paternal v Bs. Airesu in ustanovitve prve slovenske v Argentini je bila prejšnjo nedeljo na Paternalu v Bs. Airesu ob lepi udeležbi starih slovenskih naseljencev. O priveditvi, ki je lepo uspela, bomo objavili poročilo v prihodnji številki

Osebnostne novice

Poroča. V soboto, 19. maja, sta se poročila v San Justu Ivan Zupanc in gđ. Ivanka Medic. Mladi par je poročil s poročno mašo g. Janko Mernik, za prič. sta pa bila: ženina njegova sestra Anica Zupanc, nevesti pa njen brat Lojze Medic. Mlademu paru ob vstopu v novo življenje želimo vso srečo in obilo božjega blagoslova.

Družinska sreča. V družini Abina Kočarja in gđ. Francke roj. Kopač so v nedeljo, 20. t. m., dobili sina; v družini Staneta Jemca in gđ. Rezi, roj. Zajc v Slovenski vasi se je pa prav tako rodil sin. Srečnima družinama naše čestitke.

† Jože Drenšek. Dne 16. maja t. l. je umrl na posledicah težke operacije v bolnišnici Argerich v Bs. Airesu Jože Drenšek, doma iz Mačkoveca pri Žužemberku. K zadnjemu počitku sta ga spremljale gđ. njegov faran Stanko Škrbe in Janko Mernik ob lepi udeležbi rojakov dne 17. maja na novo pokopališče v San Justu Villegas.

Rajni Jože Drenšek je bil po poklicu mizar. Ob nastopu komunistov v domovini se je proti njihovim zločinom, ki so jih izvajali nad trpečim neoboroženim narodom boril v vrstah vaše straže ter je med drugim branil Žužemberk pred komunističnimi napadi. Leta 1945 se je pred komunisti uraknil na Koroško, odkoder je leta 1949 prišel v Argentino ter tu nadaljeval svoj mizarstvo-tesarski poklic. Pred petimi leti je zbolel, toda si zdravje zopet utrdil, pred poldrugim letom ga je pa bolezen znova napadla. Moral je na operacijo, ter je na njenih posledicah tudi umrl.

MORON-CASTELAR

Blagoslovitev slovenske zastave slovenskega tečaja dr. France Prešeren v Moronu

V nedeljo, 20. t. m., je bil na Pristavi v Moronu občni zbor šolskega odbora Slovenskega šolskega tečaja dr. France Prešeren. Istočasno je bil tam tudi roditeljski sestanek, nato pa blagoslovitev slovenske zastave.

Na roditeljskem sestanku je predsednik šolskega odbora Jože Škulj izčrpno poročal o delovanju odbora šolskega tečaja dr. France Prešeren v preteklem letu. Lansko leto je prihajalo na ta tečaj 86 otrok, 44 deklic in 42 dečkov, iz 42 slovenskih družin, ki žive v okolišju Moron-Castelar. Poučevali so: g. župnik Lamovšek Matija verouk, gđ. Mija Markeževa splošne predmete, ga. Angela Škofičeva petje in Rant Pavle zgodovino in zemljepis od maja 1961 dalje.

Šolski odbor je skozi vse leto podpiral delo naših vzgojiteljev. Cilj odbora je bil: sodelovanje med šolo in domom. Ker se je število otrok, zlasti v tem letu precej dvignilo, so poleg učnih nujnosti nastale za šolski odbor še druge potrebe materialnega značaja. Odbor je zato izvedel med drugim tudi

srečolov, katerega uspeh je bil večji od predvidenega. Odbor je mogel kriti stroške za vse nujno potrebne zadeve, napravil je tlak pred šolskimi prostori in spravil v življenje predlog gđ. učiteljice Mije Markeževe za ustanovitev mladinske knjižnice, kjer bodo vsi otroci tečaja dobivali brezplačno sebi primerno slovensko čtivo. G. katehetu Lamovšku je šolski odbor oskrbel sveto-pisenske slike za lažjo predočitev svetopisemskih zgodb, za večji uspeh učenja zemljepisa in zgodovine pa je odbor nabavil nov velik globus, dočim je stenski zemljevid Slovenije daroval g. Ivan Brečelj.

Na občnem zboru je bil izvoljen nov šolski odbor, sestavljen takole: predsednik Jože Škulj, podpredsednik in tajnik Mirko Kopač, blagajnik Albin Kočar, gospodar Polde Golob in kulturni referent Pavle Rant.

Sledila je blagoslovitev slovenske zastave-prapora. Načrt zanj in za drog je napravil Franc Pernišek ml. Grb na zastavi in drog pa izdelal Jože Žerovnik in ju podaril slovenskemu tečaju. Botrovala sta ga. Marija Klenčič in Mirko Kopač. Obred blagoslovitve je opravil g. župnik Matija Lamovšek.

Pred blagoslovitvijo je pevski zbor tečaja pod vodstvom ge. Angele Škofičeve zapel pesem Lipa, po blagoslovitvi pa pesem „Tam, kjer teče bistra Zila“ in za konec prireditve „Naprej, zastava slave“.

Skupina dečkov in deklic v narodnih nošah je prinesla slovenski prapor na tle, okrašen s Prešernovo sliko in slovenskimi zastavami. G. župnik Matija Lamovšek je imel pomemben govor, v katerem je prikazal pomen treh barv slovenske zastave. Bela barva pomeni vse kreposti naroda, kateremu je zastava simbol pred drugimi narodi: krepost čistosti, resnice, jasnosti, odločnosti, neomadeževanosti, napredek, dahoviti in materialni sploh vse pozitivno in dobro. Nasproti beli barvi visi rdeča, ki predstavlja ljubezen, ljubezen do Boga in naroda, ljubezen do naših dedov in tradicij, ljubezen do trpečih bratov v domovini. Pomeni pa tudi borbenost in odločnost za zmago pravice. Sredi med njima se razpenja modra barva, barva neba, kamor se ozira naše oko po varstvo Očeta, ki je ustvaril vse narode in kjim je vsem Oče. Ta belo-modro-rdeča zastava bo odslej naprej visela na častnem mestu v šolskih prostorih tečaja dr. France Prešeren, da bo vedno pred očmi naših otrok, ki naj jo ohranijo kot svoj simbol, zase in za potomce.

Zatem je povzel besedo kulturni referent tečaja Pavle Rant ter je prikazal kratko zgodovino nastanka in doživljenjske slovenske zastave do današnjih dni. Kot neomadeževana se je prebijala skozi zatirano zgodovino slovenskega naroda vsa desetletja. V stari Avstro-Ogrski se je morala skrivati, v predvojni Jugoslaviji nekaj let (med diktatoru kralja Aleksandra, op. ur.) tudi ni mogla neovirano vihrti s pročelij slovenskih hiš. Brezbožni komunistem jo je omadeževano z rdečo zvezdo. Toda pod svojo zastavo se je slovenski narod prebijal skozi zatiranje, ponižanja, poraze, pa tudi dosegel zmage pod njo. Zaslava mu je kazala pot v svobodo, pot, katere višek je dosegel pod njo, ko je skupina slovenskih fantov domobrancev na dravskem mostu pod njenimi neomadeževanimi barvami bila prvo bitko tretje svetovne vojne, proti komunistu, in odprla pot v svobodo tisočim Slovencev. Ta zastava naj neomadeževana stoji na častnem mestu v prostorih tečaja in naj bi se nikdar ne zgodilo, da bi jo kdaj nosil Slovenec praporček, ki ne bi znal govoriti slovensko.

Po prireditvi, na kateri so društvo Zedinjena Slovenija zastopali predsednik prof. Lojze Horvat, podpredsednik Franc Pernišek in mladinski referent Aleksander Majhen, slovensko dušno pastirstvo pa g. Stanko Škrbe, je bila pogostitev otrok, za vse ostale pa prigrizek, ki ga je pripravil šolski odbor šolskega tečaja dr. France Prešeren.

RAMOS MEJIA

V Slomškovem domu je bil v soboto, 12. maja, prvi prosvetni večer v letošnji sezoni. Večer je vodil v imenu kulturnega odbora organizacijski referent Marijan Šušteršič. Prijetno razpoloženje je ustvarilo ubrano petje ramaškega zbora, ki je za tri občuteno podane pesmi žel zasluženo priznanje lepšega števila udeležencev, ki so napolnili dvorano in sosednje prostore. Predavanje, ki ga je imel sanmartinski dušni pastir g. Jože Jurak, je bilo zanimivo. Na prijeten način je poslušalce seznanil z vtisi svojega potovanja v Evropo.

V nedeljo, 20. maja, pa so fantje iz Ramos Mejie in okolice ustanovili svoj

Vsak teden ena

PRIDI, DEKICA...
France Balantič

*Pridi, deklica, to noč,
pod cvetočo jablano
tjakaj, veš, kjer sva nekdo
pela pesem radostno.*

*Sonce je takrat ležalo
na svetlo kipečih tleh,
sonce, sonce v meni rastlo
je z omamo mladih let.*

*Pridi, in čeprav temo
vse cvetove bo razvila,
nama rosa žalostna
ne bo ustnice omočila.*

*Ti svetilka si srebrna,
jaz sem plamen, ki medli,
ko spomin bo spet zagorel,
bova dom sred večnosti.*

lasten odsek SFZ. Ustanovni obč. zbor, ki se je vršil v društveni sobi Slomškovega doma, je vodil v imenu pripravjalnega odbora Franci Tomazin. Pozdravil je vse navzoče, zlasti zastopnike Slomškovega doma, Zveznega odbora ter odsekov iz San Justa in San Martina. Pri živahni debati je bil dopolnjen in sprejet osnutek odsekovnih pravil. Pri volitvah je bil izvoljen prvi odsekovni odbor, ki ga sestavljajo: predsednik Javoršek Tone; podpredsednik Vester Franc; tajnik Čuč Janez; blagajnik Zakej Janko; gospodar Maček Jože; športni referent Tomazin Franci. V nadzornem odboru sta Tine Javoršek in Košir Jakob. Novoizvoljeni predsednik, ki je prevzel vodstvo obč. zbora, se je zahvalil za izkazano zaupanje in prosil za čim večje sodelovanje. Bodrilne besede so novemu odseku izrekli še predsednik Slomškovega doma Brula Janez; predsednik SFZ Tomazin Jernej, zastopnik odseka SFZ Našega doma v San Justo Indihar Marjan in Možina Jože v imenu sanmartinskega odseka SFZ. Fantje so se razšli v trdnem prepričanju skupnega cilja: v organizaciji sta moč ter možnost rasti in življenja za bodočnost.

SAN JUSTO

V Našem domu v San Justu je bila v nedeljo družabna prireditev: vinska trgatev. Kulturni referent Našega doma Ivan Oven je letos po opisu Rudija Martinča v dramskem nastopu fantov in deklet prikazal običaje, ki so ob vinski trgatevi v Brdih pri Gorici. Ob prikazu teh običajev nas je povedel v ta prelepi del slovenske domovine.

Prireditve je bila na prostranem prostoru Našega doma in je potekala v vselem razpoloženju v večerne ure, k čemer je zlasti mnogo pripomogel pojavači domači orkester Sanhuščanov „Donau Melody“, ki se je na priditvi odlično uveljavil.

Obiskovalni nedeljske družabne prireditve v Našem domu so ob vstopu v ta skupni slovenski dom presenečeni ugotovili velik napredek v graditvi novih prostorov Našega doma. Sedaj, ko je železobetonska konstrukcija že postavljena vse do uličnega pločnika in izmeri nad 700 m², je že mogoče ugotoviti, da bo to resnično mogočem slovenski dom, ko bo v celoti dograjen. Sedaj je v zadnjem delu železobetonske konstrukcije zgrajebo že tudi prvo nadstropje. V njem je dvosobno stanovanje z vsemi pritlikinami za hišnika in velika soba za šolski tečaj Franceta Balantiča. Odbor Našega doma bo sedaj najprej nadaljeval z dovrševanjem vseh spodnjih prostorov v vsaj dolžini železobetonske konstrukcije, tako zlasti trgovskega lokala v sprednjem delu poslojja, notranjega bara, čitalnice in ostalih prostorov, ki so potrebni za slovenske kulturne, družabne in športne nastope. Zgornje prostore bodo dovrševali pozneje. Načrt je ta, da naj bi spodnji dograjeni prostori postavili zgornje prostore. Dosedaj so vsa dela pri razširitvi Našega doma stala nad 900.000 pesov. Pri tem znesku je dolga še okoli 294.000 pesov. Pri tem, pa seveda ni računano delo, ki so ga člani Našega doma opravili brezplačno za ureditev skupnih slovenskih prostorov v San Justu.

Delniška družba

KORENINA S. A. T. Y F.

sporoča, da po sklepu uprave potече z 31. majem 1962 rok za popolno vplačilo privilegiranih delnic. Interesenti naj se zato zglasijo v pisarni družbe PROMET S.R.L., 25 de Mayo 533 — 3. p. vsak dan, razen sobote in nedelje od 11,30 do 13 in od 15,30 do 18,30.

molj jutranjice in hvalnice za binško. ni terek. Bil je zelo utrujen in zaspan. Zdelo se mi je, da težko misli. Vprašal me je, ali se smejo na binškošni ponedeljek opravljati hlapčevska dela, kar bi mu moralo biti jasno, saj vendar ni bil zapovedan praznik. Pozno v noč je potem z dr. Cirilom Žebotom spravljaj nekateri stvari iz delovne sobe v obednico, ker je drugi dan pričakoval pleškarja. Zgodaj zjutraj sem ga čul, da je bil že pokonci. Vstajal je navadno že ob trideset na pet, da je molil in premišljeval ter se pripravil na sv. mašo v Cirilovem domu. Tako je bilo tudi tisto jutro.

Sam sem bil na binškošni terek od šeste do pol devete ure v stolnici, največ v spovednici. Ko sem se vrnil v zakrstijo, so mi povedali, da so komunisti okoli osmih zjutraj umorili profesorja Lamberta Ehrlicha in akademika Viktorja Rojca, ki ga je spremljal iz Cirilovega doma na pot proti stolnemu župnišču. Brž sem odšel čez Krekov trg v Streliško ulico proti ljudskemu domu. Tam, kjer pred ljudskim domom zavije mala pot na Ljubljanski grad, sem našel malo gručo ljudi okoli dveh mrtvih nedolžnih žrtev. Profesor Lambert je ležal na tih malo obrnjen, eno nogo je imel nekoliko skrivljeno, zavil je bil v svojo skromno pelerino; videl sem, da je ena krogla šla v glavo blizu oči; morda je ista krogla prišla ven na seneh, ker so od tam polzeli možgani. Akademik Rojca je ležal vzravn, pod njim pa je bila rjaka krvi, da sem se kar čudil. Obe žrtvi sta padli samo nekaj korakov od kraja, kjer je 19. marca 1942 obležal akademik Jaro-

slav Kikelj. Treba je bilo stopiti samo na drugo stran Streliške ulice.

Vrnil sem se v stolnico. Ob četrta deset ser. moral opraviti tako imenovano korarsko sv. mašo. Smrt profesorja Lamberta me je silno pretresla, zato sem takoj sv. mašo daroval za pokoj njegove zglede duhovniške duše. Mislim, da je bila to prva sv. maša za pokojnim Lambertom. V ljubljanski stolnici smo tisti čas — hvala Bogu — že začeli odločno pridigati proti brezbožnemu komunističnemu nasilju. Zato mi je menda še tisto dopoldne proš in generalni vikar Ignacij Nadrah, eden od najbolj značajnih duhovniških osebnosti, ki sem jih srečal v življenju, dejal: Zdad bodo pa še Vas! Pa je smrt toliko nedolžnih žrtev, zlasti neustrašenega Lamberta Ehrlicha vzbudila v nas tolik pogum, da bi si šteli v čast, če bi smeli žrtvovati življenje za slovenstvo in katalištvo.

Škof dr. Gregorij Rožman je tiste dni šel v spremstvu dr. Janeza Arnejca v Rim k sv. četni. Ob škofov šestdesetletnici je dr. Arnejc v stolnici med slovesno pridigo povedal, da mu je škof na tej poti dejal: „Rad grem vselej domov, še rajši pa grem v Rim.“ Prav iz te zvestobe Rima je padlo največ slovenskih žrtev. Nismo dokazovali svoje zvestobe n ljubezni do Kristusovega namestnika na zemlji s čutvenimi izrazi, marveč v dejanju izpričali s krvjo tolikih nedolžnih žrtev, med katerimi je bil tudi Lambert Ehrlich.

(Konec v prihodnji številki.)

SLOVENCİ PO SVETU

BRASIL

Naslov župnika č. g. Alojzija Ilica v Brasilu je tale: Padre Luiz Ilc, Igreja Santa Filomena, Rua Tutóia 1125, Vila Marina, Sao Paulo, S. P., Brasil.

KANADA

Clani Zveze slovenskih protikomunističnih borcev v Torontu so na zadnjem sestanku sklenili, da bo spominska proslava za vse žrtve komunističnega nasilja in okupatorjev v nedeljo, 3. junija, popoldne v cerkveni dvorani župnije Marije Pomagaj na aveniidi Manning.

Na zadnjem občnem zboru Društva najsvetejšega imena Jezusovega je bil izvoljen nov odbor s prejšnjim predsednikom Al. Ponikvarjem na čelu. Društvo skrbi za katoliško ideološko vzgojo slovenskih moških in fantov. Med drugim je društvo v pretekli poslovni dobi organiziralo duhovne vaje za moške in fante ter oboje zbiralo tudi na rednih sestankih s predavanji.

PO ŠPORTNEM SVETU

V prvi četrtfinalni tekmi za evropski košarkarski pokal je v Antwerpenu v Belgiji ljubljanska Olimpija podlegla belgijskemu prvaku Antwerpse z majhno razliko 4 košev (83:87). Ljubljanci upajo, da bodo v Ljubljani premagali Belgijce z vsaj petimi koši in se tako uvrstili v finale. Tekma v Antwerpenu je bila zelo razburljiva, na koncu so gledalci celo napadli oboje sodnika in nekaj igralcev Olimpije. Pri Olimpiji je bil najboljši Daneu, ki je sam dosegel 42 košev.

V Švici je bilo mednarodno smučarsko prvenstvo novinarjev v alpski kombinaciji, ki so se ga udeležili novinarji Jugoslavije, Avstrije, Poljske, Zahodne Nemčije, Italije, Francije, ZDA, ZSSR, Nizozemske, Belgije, Anglije, Luksemburga, ČSSR in Japonske. Ekipno so zmagali Jugoslavlani, med posamezniki pa Preobraženski (ZSSR).

Š A H

Fantovski odsek Našega doma v San Justu je pripravil veliki kvalifikacijski šahovski turnir, na katerem igra 20 šahistov iz San Justa in okolice. Igralci so razdeljeni po kvaliteti v dve enakoštevilni skupini. Doslej so odigrali dva kolu. Turnir poteka zelo zanimivo z marsikaterimi presenečenji. Po odigranem tretjem kolu bomo objavili lestvico točk posameznih igralcev in skupin.

OBVESTILA

Sestanek članov Slovenske fantovske zveze bo v nedeljo po mladinski sv. maši v Slovenski hiši. Na programu je predavanje Avgusta Horvata o problemu narodnostno mešanih zakonov med našo mladino. Vsekakor aktualna tema. Slovenski fant, ali si že kdaj pomislil na ta problem? Vabljen si, da se sestanka udeležiš, in še prijatelje povabi! V Slovaškem domu bo drugi prostovetni večer v letošnji sezoni, posvečen 45-letnici Maske deklaracije. Ob tej priliki bo govoril g. Miloš Stare o „Majski deklaraciji v luči sedanosti“, fantovski zborček pa bo zapel venček narodnih pesmi. Večer se bo vršil v soboto, 26. maja ob sedmih zvečer. Toplo vabimo vse rojake, zlasti fante in dekleta, k čim. Lepši udeležbi!

Društvo slovenskih protikomunističnih borcev bo imelo v nedeljo, 27. maja v Slovenskem domu v Slovenski vasi v Lanúsu članski sestanek s predavanjem. Na željo članstva bo predaval g. Kristof.

Proslava 45-letnice Majske deklaracije in 500-letnice ljubljanske škofije bo v Slovenskem domu v San Martinu v soboto, 26. maja, ob pol 9. zvečer. Govorila bosta Marijan Marolt in Rudolf Smersu.

Seja mladinskega odseka „Zedinjene Slovenije“, pri kateri bo govoril tudi dr. Vinko Brumen, bo v sredo, 30. maja, v Slovenski hiši. Vse učiteljstvo vabljeno!

III. kulturni večer SKA bo v soboto, 2. junija t. l., ob 7 pri Bullrichu, Sarandi 41, Capital. Nadaljeval bo svoj izvajanja s 1. kulturnega večera g. dr. Vinko Brumen in sicer bo tokrat predaval o Novih pogledih na univerzitetne študije.

Nogometna tekma med moštvoma SFZ Morón in SFZ San Martín bo v nedeljo, 27. maja na športnem igrišču v Don Boscovem zavodu v R. Mejji ob 16.30. Ljubitelji nogometa vabljeno!

Dr. Česnikovo veseligoje Pogodba bo v režiji Marijana Marolta igral na Ciudadelskem odru odsek SFZ iz San Martina. S to igro želi odsek praznovati prvo obletnico svojega obstoja. Prireditev bo v nedeljo, 10. junija, ob 5 popoldne. Poleg te izredno posrečene komedije bo na programu še nekaj zanimivih točk. Kdor se hoče nasmejati, naj pride na igro in podpre kulturno delo naše mladine.

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827

Buenos Aires

PORAVNAJTE NAROČNINO!

NAJNOVEJŠE HLADILNIKE

BLED

ter vse ostalo za hišo in dom

Vam nudí vedno po najugodnejših cenah

Novak

Cerrito 2245 Lomas del Mirador

3. junija 1962

SPOMINSKA PROSLAVA

v počastitev padlih domobrancev

in vseh žrtev komunistične revolucije

Ob 16. uri:

Govor dr. Tineta Debeljaka.

Zborna deklamacija: Jeremija Kalin — „Junaska pesem mladev pred prebujajočo se zoro“.

Izvajajo člani igralske družine „Društva Slovenska vas v Lanúsu“ pod vodstvom g. Ludvika Štancerja.

Ob 17. uri:

Sv. maša zadušnica.

Reši me.

Med sv. mašo poje „Slovenski pevski zbor Gallus“ pod vodstvom g. dr. Julija Savellija.

Vstopnine ni. Hvaležno se bodo sprejeli prostovoljni prispevki za kritje stroškov.

Dvorana zavoda Marije Pomagaj, Yapeyú 132, Capital.

Vljudno vabi

Društvo

ZEDINJENA SLOVENIJA

SEME BIDOVEC

Av. DE MAYO 2416
RAMOS MEJIA

Vse za dom

Na dolgoročno odplačevanje

ZENINI — NEVESTE!

Z novim pohištvo. v novo življenje!
"Los Andes" — Radovan Soban
Blanco Encalada 261 Villa Madero

PRILJUBLJENI POČITNIŠKI

KRAJI

- ◆ Bariloche — Mendoza
- ◆ Mar del Plata — Iguazú
- ◆ Río Hondo — Córdoba
- ◆ Severna Amerika
- ◆ in sosedne dežele

Zanimive kombinacije!

VIA JES GLOBUS

ALSINA 1418 — Buenos Aires

37-2660/9142 in 38-1447/5860

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires,

T. E. 69-9503

Argentina

CORREO
ARGENTINO
Central B

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA

Concesión N 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 688.209

Naročnina Svobodne Slovenije za leto
1962: za Argentino \$ 530.—; za Severno
Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za
pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev.

Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados
Unidos 425, Bs. Aires, T. E. 33-7218

Vsem prijateljem in znancem sporočamo, da je dne 16. maja t. l. umrl na posledica težke operacije dragi mož, sin in brat, gospod

JOŽE DRENŠEK

doma iz Žužemberka na Dolenskem. K zadnjemu počitku so ga položili dne 17. maja na novem sanjskem pokopališču v Villegas.

Za njim žalujejo:

v Argentini: žena Marija, brat Štefan z družino, bratranec Zupančič Jože z družino; v domovini pa: mati Marija, sestre: Marija, Antonija, Julijana, Zofija in Ana in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem, ki so mojega rajnega brata v težki bolezni obiskovali, mu pomagali in ga spremili na zadnji pot, posebej še č. g. St. Škrbetu za podelitev svetih zakramentov, vodstvo pogreba in tople besede ob odprtjem grobu, č. g. Janku Merniku za asistenco, rojakom, ki so dali na razpolago avtomobile za veličastnejši pogreb, iskren Bog plačaj.

Štefan Drenšek, brat

Dne 28. aprila t. l. je po dolgi bolezni mirno v Gospodu zaspala naša draga mama, tašča in stara mama, gospa

MARIJA GBERŽAN

V domovini žalujejo za njo sinovi in hčerka, v Argentini pa sin Stanko z družino.

Društvo Zedinjena Slovenija obvešča slovensko organizirano skupnost v Argentini, da je dne 21. maja 1962 umrla v San Justu njena zvesta članica, gospa

MARIJANA LIKOZAR

Njeno od bolezni izmučeno telo je dobilo zadnje zemsko počivališče na pokopališču v San Justu dne 22. maja 1962.

Naj počiva v miru, njena blaga duša pa uživa večno plačilo pri Bogu!

Maša zadušnica za rajno bo v soboto, dne 16. junija t. l., ob 8 zjutraj v slovenski kapeli v Buenos Airesu.

Zedinjena Slovenija

IVAN PREGELJ

Otroci sonca

„Žlice!“ opomni slovesno in pritanjeno obenem Jože. Teta Katra je stopila v vežo. Zdaj je odprla vrata in iznenajeno molči nekaj trenutkov. Vedro jo obstopijo dijaki, se smehljajo, čakajo molče in poredno. Kakor čakajo, tako jim je.

„Beštje!“ se razveže ženji jeziki „Tak vi ste? So vas spet poštono izlakotili po šolah na našo dali? Jej, jej! Le kam vam bom usula, da bo došti, in kje bom žlice vzela. Kakor soldatje pa holcarji jih menda ne nosite s seboj.“

„Letos pa,“ pove Jože. Zdajci salutirajo vsi štirje vsak z veliko leseno zajemajo, ki so jih potegnili izpod sukničev.

„Trape,“ vzklikne žena. „Tako se norčujejo iz starih ljudi.“

Pa prevzame njo samo mlada obdajka; kar vanje, kakor da se hoče po deklško rvati z njimi. Unese se, stoji močna in bahata pred njimi, se obrača od prvega do četrtega, kakor oblastnik, ki sprejemajo poklone.

„Tak, Matija! Kaj se res že briješ? Saj je greh pa grdo! Pa Lojze. Bog pomagaj, kam se pa ženeš, prekla. Uh, Jože. Kod se je spet valjal pa kako se drži!“

Da ga je pastir z ocepkom po hrbtu pa črešnje brez pečka, se spoveduje togo Jože. Botra Katra ne ume, ne posluša. Gleda na svojega varovanca

Franceta. Kar mladó ji je vse obličje in topló. Glas se ji hripavi, ko hoče biti spričo drugih tudi z njim po svoje, igravo gorjanska.

„Ti si pa naš! Kako, kakó je kaj šlo v šolah?“

„Dobro, botra,“ pove dijak.

„Galjot,“ govori in se toži žena, „če se ne lažeš, ki si ves navit. Nu, Boga zahvali pa Mater božjo. Boš spet le takó dolgo ostal, da se dobro naješ, pa hajdi po svetu in po gorah.“

Pa je stegnila obe roki in ujela Francetovo in je ne more izpustiti. A da ne bi videli drugi, jih ogovarja in vprašuje:

„Kako bomo šteli letos? Še šest let.“

„Sedem, teta.“

In k Francetu:

„Pa ti?“

„Tudi, botra.“

„Če bo res!“

Tako bridko trd je namah njen glas. Mladi je ne umejo, ne vedo, da je iz neke žalosti v njej; neka nejevolnost, ki je ne mara, se je otresa in kesa, a se vedno spet zgrinja nad njo, kadar vprašuje prav svojega študenta, kdaj bo pel novo mašo...

Sopoti... pridušeni šum potokov v teh krajih. Še kjer bi morali šumeti, liječ se v strmcih, nimajo glasu, gasnó v „nemcih“, dušič se na bohotnem mahu, ki je prerastel skale. Komaj ob

3 najhujših nevihtah se oglase divje in nezadržano. Takrat trgajo svet, da se usedajo vanje njive in lazovi, in zasipajo in poplavlajo dolinsko polje. Sopoti... nepoznana lepota naše prav posebne žalosti, skrivnost tisočerih naših življenj... Tekó, kakor da jih ni, pojo pridušeno, preglašeni od šumov velikega sveta...

Nekaj časa so dijaki sami v sobi. Ogledujejo se o pohištvo. Prav tisto je, kot povsod, še stoji prav tam, kakor drugod. Posebnost te sobe pri botri Katri so le staroverske slike, pritrjene po vrsti ob tram, ki nosi strop. Zgodbe egiptovskega Jožefa kažejo. Z mešanimi občutji so se zagledali Lojze, Matija in France v okvir, ki kaže pohanito Putifarko, kako lovi Jožefa za plašč.

„Candra“, se jim vzame hkrati na ustnicah, ki poznajo besede in navade botre Katre in jim je v veselje. Le čemu ženica ne sname slike, ki se ji graja, da jo mora vedno zopet na glas psovati, kadarkoli se ozre nanjo: „Candra, fej te bodi!“ In pljune. Pa jo je začela Polonica posnemati. Ta trenotek je vstopila in ponovila tetino kretnjo in besedo.

Togi Jože, ki ga najbrže še vedno ukilajo črešnje, zija mrko skozi okno. Pa se fantu počenja obličje vedriti, govori sam s seboj

„Le lezi, cdiritek, v veje pa se nazi. Jih boš gotovo s peškami, da te bo napelo, kakor je mene. Boš videl, malič, kako boš kralu bežal s hlačami v rokav in koruzo.“

Jože vidi namreč pastirja, ki se je

potuhnjeno spel v črešnje, in mu po svoje privošči. Ta čas se je stegnili Matija na policu in potegnili z nje zaprašeno orodje, citre.

„Spravi nazaj,“ je zaklicala pridušeno deklica. „Stričeve so. Pa jih teta ne mara videti. Že ve, čemu ne.“

Pa hitj pripovedovati in brbljati:

„Saj, če je pa ta dedec potepeni, odkar je na svetu, vsej hiši samó v sramoto. Kdo neki? Stric Peter, ki ni ma obstanka. Ves godčevski je, zdaj ga res že od velike noči ni bilo nič blizu. Nu, pa se ne bo izgubil ne, saj ni groš. Že grem, že grem, nikar ne vpijte, teta!“

Botra Katra jo je poklicala v kuhinjo, kjer šari in hiti s kosilom. Ves zaverovan skozi okno pozablja dijak Jože samega sebe in se spet pogovarja sam s seboj:

„Zdaj boš stopil na tisto vejo, ki se je pod menoj nalončila. Pazi, fantič; drži se, da se ne bo pod teboj do kraja. Aha! Rrremember! Kaj sem rekel?“

In se obrne vedro k tovarišem: „Ježeš, Matiček!“ je zavpila tedaj tudi Polonica v veži, ko je videla in slišala, kako leti pastir s črešnje. Za prvim strahom vpije ogorčeno pred hišo v laz:

„Potuhnjenec ti tak! Prav, prav! Nogó si spahnil? Še zlomil bi jo bil. Kar obe.“

„Pa jih nisem,“ slišijo dijaki junječiti fanta. Stopili so pred hišo. Vidijo, da je pastir ves bled in da so mu znojne kaplje pokrile čelo.

„Kar za lase te bom,“ vpije zaradi

lepšega Polonica. „Pa vstani in hodi, če se nisi pobil.“ Dijaki hite pastirju na pomoč. Otipajo mu nogo. Vidijo, da si jo je nekoliko izvil. Teta Katra stopi iz hiše. Dopovedó ji, da ni nič hudega, pa je vendar vsa pokoncu, da bo dala pastirju in Polonici. Kar pri prič naj hlapec drevo požaga, ga kliče in k sreči ne prikljče pa se vrne h kuhi.

„Te boli, te?“ pika Polonica pastirja, ki molči trmasto in se je zadel, kolikor gre. „Naj te le,“ viče deklč. „Pa si tudi jezik zvil, je-li? Misliš, je-li, da boš zdaj teden dni samo polegla? Kaj pa da! Ne boš ne. In kosila ti tudi ne bom nosila.“

In nekoliko mehkeje: „Pa tak-le požeruh! Pa siromaka Jožeta s polenom udari po hrbtu in bi ga bil skoraj ubil.“

Morda je hotela povedati nekoliko drugače in nekaj drugega. Pa je še vsa otročja in ne zna. Tudi pastir je še močno brljav. Ko mu je zdajci dijaka onemnila, z ne trmasto:

„Le k njemu pojdi pa mu z oljem klobaso namaži.“

„Krota pasja,“ bevske dekle zares nejevoljno je se obrne v stran. „Saj me boš še rad klical.“

Molče šepa pastir proti staji. Tam se vrže na stelo in otipuje razbolelo nogo. S solzami v očeh in z jezo se pokori sam in zapuščen

„Pika-Polona, saj! Pa jim strezi, vnanjim! Prčedejo na pojdejo. Matiček pa bo ostal, Pika-Polona!“

(Nadaljevanje prihodnjic)